

27 straipsnis. Specialūs atvejai, kai etilo alkoholis ir alkoholiniai gėrimai atleidžiami nuo akcizų

1. Be šio įstatymo 19 straipsnyje nustatytų atleidimo atvejų, nuo akcizų atleidžiami:

9) etilo alkoholis, skirtas moksliniams tyrimams;

Komentaras

1. Pagal šio punkto nuostatas nuo akcizų yra atleidžiamas etilo alkoholis, skirtas moksliniams tyrimams.

2. Šios lengvatos taikymo tvarką nustato Akcizų lengvatų taikymo etilo alkoholiui ir (arba) alkoholiniams gėrimams, skirtiems Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 4–7 ir 9 punktuose nurodytiems tikslams, tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinis direktorius 2023 m. spalio 11 d. [įsakymu Nr. VA-75/IBE-719](#) „Dėl Akcizų lengvatų taikymo etilo alkoholiui ir (arba) alkoholiniams gėrimams, skirtiems Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 4–7 ir 9 punktuose nurodytiems tikslams, tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau - Lengvatų aprašas) ir Asmenų, turinčių teisę įsigyti akcizais apmokestinamų prekių su akcizų lengvata, registravimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2023 m. gruodžio 27 d. [įsakymu Nr. VA-99](#) „Dėl Asmenų, turinčių teisę įsigyti akcizais apmokestinamų prekių su akcizų lengvata, registravimo taisyklių patvirtinimo ir kai kurių Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymų pripažinimo netekusiais galios“ (toliau – Lengvatų taisyklės). Pagal [Lengvatų aprašo](#) 15 punkto nuostatas, akcizai už iš Lietuvos Respublikos akcizais apmokestinamų prekių sandėlio įsigyjama, iš kitos ES valstybės narės gaunamą ar importuojamą etilo alkoholį neskaičiuojami, kai yra tenkinamos abi šios sąlygos:

2.1. etilo alkoholis yra skirtas moksliniams tyrimams;

2.2. etilo alkoholį iš Lietuvos Respublikos akcizais apmokestinamų prekių sandėlio įsigyja, iš kitos ES valstybės narės gauna ar importuoja turintis teisę vykdyti mokslinius tyrimus registruotas asmuo. Taigi, pagal [Lengvatų taisyklių](#) nuostatas, Valstybinėje mokesčių inspekcijoje yra registruojami asmenys, kurie iš Lietuvos Respublikos akcizais apmokestinamų prekių sandėlio įsigyja, iš kitos ES valstybės narės gauna ar importuoja etilo alkoholį ir jį naudoja moksliniams tyrimams.

Pažymėtina, kad importuojant etilo alkoholį, skirtą moksliniams tyrimams, muitinei kartu su muitinės deklaracija pateikiamas akcizų lengvatą pagrindžiantis registruoto asmens duomenų išrašas, kuriame yra nurodytas registruotam asmeniui suteiktas identifikacinis numeris.

3. Atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. [nutarimo Nr. 650](#) „Dėl Rekomenduojamos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros etapų klasifikacijos aprašo patvirtinimo“ 3.1 papunkčiu, viešajai įstaigai Inovacijų agentūrai ūkio subjektui ar mokesčių administratoriui kilus neaiškumų ar analizuojama veikla yra laikoma moksliniais tyrimais, yra pavesta vertinti ir teikti ekspertines išvadas dėl ūkio subjektų vykdomos veiklos priskyrimo moksliniams tyrimams ir / arba eksperimentinei plėtrai. Todėl, tais atvejais, kai kyla neaiškumų ar vykdoma veikla galėtų būti laikoma moksliniais tyrimais, reikėtų kreiptis į viešąją įstaigą Inovacijų agentūrą, kuri atliks veiklos vertinimą ir pateiks ekspertines išvadas. Tokiu būdu tiek mokesčių administratorius, tiek veiklą vykdančią ūkio subjektas, bus užtikrintas, kad atitinkama veikla atitinka mokslinių tyrimų veiklos reikalavimus.

4. Šiame punkte nurodyta lengvata taikoma vadovaujantis 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyvos [92/83/EEB](#) dėl akcizų už alkoholį ir alkoholinius gėrimus, struktūrų suderinimo (toliau šio punkto komentare - Direktyva) 27 straipsnio 2 dalimi bei šios dalies b punktu.

Svarbu pažymėti, kad nei [Direktyvos](#) 27 straipsnio 2 dalyje bei šios dalies b punkte, nei AĮ 27 straipsnio 1 dalies 9 punkte, nėra pateikiamos nei mokslo, nei mokslinių tyrimų sąvokos, tačiau atitinkamai [Direktyvoje](#) pabrėžiama, kad analizuojamos lengvatos tikslas – skatinti mokslinius tyrimus.

Taigi, atsižvelgiant į tai, mokslinių tyrimų sąvoką turėtų būti suprantama plečiamai (pradedant fundamentiniais tyrimais, taikomaisiais moksliniais tyrimais ir baigiant eksperimentine plėtra).

5. Tais atvejais, kai etilo alkoholis yra naudojamas produktų, skirtų moksliniams tyrimams, gamybai ir su šia gamyba tiesiogiai susijusiems procesams, iš objektyvių kriterijų visumos svarbiausia nustatyti, ar šie produktai, skirti moksliniams tyrimams. Pavyzdžiui, produktai gali būti paženklinti „*For Research Use Only*“ (toliau šio punkto komentare - RUO) ženklų, kuris iš esmės užtikrina, kad produktas išskirtinai turi būti skirtas tik moksliniams tyrimams (bazinių tyrimų sritis, farmacijos tyrimai, chemijos medžiagų ar junginių nustatymas ir kt.).

Svarbu paminėti, kad moksliniams tyrimams skirtų produktų ženklavimas RUO ženklu yra tik vienas iš galimų kriterijų, leidžiančių objektyviai ir patikimai nustatyti ir patvirtinti gaminamo produkto paskirtį, t. y. kad gaminamas produktas yra skirtas moksliniams tyrimams. Kitais atvejais, esant alternatyviam gaminamų produktų ženklavimui, produkto paskirtį moksliniams tyrimams taip pat būtų galima nustatyti remiantis papildomais objektyviais įrodymais, susijusiais su produkto savybėmis (pvz., gamybos aprašymais, sutartimis bei pardavimo dokumentais, kurie patvirtina produkto gamybos tikslus, paskirtį ir galutinio naudojimo pobūdį, bei kt.).

6. Paminėtina, kad tiek [Direktyvos](#) 27 straipsnio 2 dalis bei jos b punktas, tiek AĮ 27 straipsnio 1 dalies 9 punktas apibrėžia analizuojamą lengvatą pagal etilo alkoholio panaudojimo paskirtį ir tikslą, t. y., etilo alkoholis turi būti skirtas moksliniams tyrimams (mokslo tikslams), tačiau jose nenustatoma, kuris subjektas laikomas subjektu, turinčiu įgyvendinti analizuojamą tikslą. Kitaip tariant, nei [Direktyva](#), nei AĮ neįtvirtina reikalavimo, kad analizuojamą akcizų lengvatą etilo alkoholiui, skirtam moksliniams tyrimams, taikantis subjektas turėtų sutapti su analizuojamą tikslą įgyvendinančiu subjektu. Taigi, analizuojama lengvata gali būti taikoma tiek tais atvejais, kai subjektas sunaudoja etilo alkoholį savo atliekamais moksliniams tyrimams, tiek ir tais atvejais, kai etilo alkoholis sunaudojamas gaminant moksliniams tyrimams skirtus produktus, kuriuos subjektas, turintis teisę vykdyti mokslinius tyrimus (registruotas asmuo), pagamins ir šiuos produktus parduos kitiems subjektams naudoti tik mokslinių tyrimų atlikimui.

Pavyzdys

Įmonė, įsiregistravusi VMI, iš Lietuvos akcizais apmokestinamų prekių sandėlio įsigyti, iš kitos ES valstybės narės gauti ar importuoti etilo alkoholį ir jį naudoti moksliniams tyrimams, įsigytą etilo alkoholį naudoja savo įmonės veikloje moksliniams tyrimams atlikti ir su šiais procesais tiesiogiai susijusiose veiklose (pvz., įrankių naudojamų moksliniuose tyrimuose dezinfekavimui, taip pat paviršių dezinfekavimui po mokslinių tyrimų atlikimo), taip pat etilo alkoholį naudoja produktų gamybai, kurie yra išskirtinai žymimi RUO ženklu, kuris įrodo, kad produktai išskirtinai gali būti naudojami tik moksliniuose tyrimuose bei šiuos produktus parduoda kitiems subjektams, vykdančioms mokslinius tyrimus.

Taigi, atsižvelgiant į tai, kad visas įmonės panaudotas etilo alkoholis yra skirtas moksliniams tyrimams, jis visas atleidžiamas nuo akcizų vadovaujantis AĮ 27 straipsnio 1 dalies 9 punktu.

7. Svarbu pažymėti, kad, analizuojamais atvejais lengvata taikoma tik tam etilo alkoholio kiekiui, kuris būtinas užtikrinti tinkamą mokslinių tyrimų ir su šiais procesais tiesiogiai susijusių veiklų, analizuojamų šiame komentare, vykdymą. Jeigu būtų nustatyta, kad sunaudoti didesni etilo alkoholio kiekiai negu buvo reikalingi moksliniams tyrimams ir su šiais procesais tiesiogiai susijusioms veikloms, tai už tokį etilo alkoholį turėtų būti apskaičiuoti ir sumokėti akcizai.

8. Pagal [Lengvatų aprašo](#) 17 punktą, tais atvejais, kai akcizai už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus, panaudotus AĮ 27 straipsnio 1 dalies 9 punkte nurodytais tikslais, Lietuvoje buvo sumokėti, jie grąžinami Akcizų grąžinimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. rugpjūčio 30 d. [įsakymu Nr. 255](#) „Dėl akcizų grąžinimo“, nustatyta tvarka.